

Anne ve Babanın Sosyal Medyada Çocukları ile İlgili Paylaşımlarına (Sharenting) İlişkin Hukuki Bir Değerlendirme

Nazira OMURALIEVA ^{1*}

Seldağ GÜNEŞ PESCHKE ²

Lutz PESCHKE ³

¹ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye

² Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Türkiye

³ Bilkent Üniversitesi İletişim ve Tasarım, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş: 20.07.2024

Kabul: 30.12.2024

Yayın: 30.12.2024

Anahtar Kelimeleri:

Sharenting, Çocuk Hakları, Çocuğun Veri Gizliliği, anne baba yükümlülükleri, Velayet, Vesayet.

ÖZET

Son yıllarda yaygın olarak, anne ve babalar çocuklarının günlük hayatlarını, genellikle hikâyeleştirerek, sosyal medyada paylaşmaktadırlar. 2012 yılından sonra başlayan bu akım, teknolojinin ve iletişim kanallarının gelişmesiyle birlikte çok hızlı bir şekilde ilerlemiştir. İngilizce, “Share” ve “Parents” terimlerinin birleşiminden oluşan “Sharenting” ile anne ve babalar ailelerini veya arkadaşlarını çocuklarının hayatından haberdar etmek için, çocuklarına ait fotoğraf, video, okul bilgisi vb detaylı bilgileri sosyal medya üzerinden farklı platformlarda paylaşmaktadırlar.

Bu paylaşımlardan bir kısmı, çocuklarının yaş günlerini, mezuniyetlerini veya başarılarını kutlamak amacıyla yapılırken, bir kısmı da ticari amaçlarla, sponsorluk anlaşmaları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Tüm bu durumlarda, çoğunlukla anne ve babalar bu eylemlerinin potansiyel hukuki sonuçlarını bilmemektedirler. Bu paylaşımların bir kısmı çocuğu psikolojik olarak olumsuz etkileyebilmekte ve gelecek yaşamına dahi izler taşıyabilmektedir. Hatta bazı örneklerde, mahkemeler, aşırı paylaşımı çocuğun yüksek yararına aykırı görebilmektedir. Günümüzde, çocukların korunmasına yönelik Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Çocuk Haklarının Korunmasına İlişkin Avrupa Konvansiyonu, gibi temel uluslararası düzenlemeler olduğu gibi, her ülkenin de çocukların korunmasına ilişkin kendi mevzuatı bulunmaktadır.

Anayasa ve kanunlarda çocuk özel olarak korunmakla birlikte, veli olmaları nedeniyle, anne ve babalar çocuğun yasal temsilcisi olarak, çocuk adına karar verme ve hukuki işlem yapma yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, kendilerine çıkar sağlamak amacıyla, çocuklarının özel hayatlarını yayın yapan veya paylaşımlarda bulunan çok sayıda anne ve baba da bulunmaktadır. Sharenting ile çocuk açısından, hak ihlali yapabilen velinin, aynı zamanda da hakkı ihlal edilen çocuk yerine karar verme yetkisinin olması çelişkili bir durum da yaratmaktadır. Tüm bu durumlarda, çocuğun üstün yararı dikkate alınarak, yapılan paylaşımlar ve yayınlar bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Uluslararası ve ulusal hukuki düzenlemelere rağmen, “Sharenting” kavramı günümüzde, halen popülerliğini devam ettirmekte ve bu paylaşımlarda bulunan hesap sahipleri takipçi sayılarını gün geçtikçe artırmaktadırlar.

Bu çalışmada yakın zamanda ortaya çıkan sharenting kavramı iletişimci ve hukukçu bakış açısıyla uygulamadan örneklerle ele alınarak, anne ve babaların çocuk üzerindeki hak ve yükümlülükleri çerçevesinde incelenmiştir.

A Legal Overview of Parents' Sharing About Their Children on Social Media (Sharenting)

Article Info

Article History

Received: 20.07.2024

Accepted: 30.12.2024

Published: 30.12.2024

Keywords:

Sharenting, Children Rights, Privacy of Children, Parental Responsibility, Guardianship.

ABSTRACT

Recently, it has become common for parents to share their children's daily lives on social media, often through storytelling. After 2012, this trend has progressed very rapidly with the development of technology and communication channels. With ‘Sharenting’, which is a combination of the English terms ‘Share’ and ‘Parents’, parents share detailed information of their children on social media in order to inform their families or friends.

Some posts are made to celebrate special days or achievements, while others are made for commercial purposes like sponsorship agreements. In all these actions, parents are often unaware of the potential legal consequences. Some posts may have a negative psychological impact on the child and may even have an impact on his/her future life. The courts may even consider excessive sharing to be contrary to the best interests of the child. Today, there are basic international regulations on the protection of children such as the UN Convention on the Rights of the Child, European Convention on the Protection of the Rights of the Child, and each country has its own legislation for protecting the children.

Although the Constitution and laws specifically protect the child, parents have the authority to take actions on behalf of the child as legal representatives. Many parents share their children's private lives to benefit themselves. This creates a contradictory situation. In all these cases, the best interests of the child should be taken into account and the sharings and publications should be evaluated within this framework.

Despite international and national regulations, the concept of ‘Sharenting’ continues to be popular today and followers of such social media accounts increase everyday.

In this study, the concept of “sharenting”, will be examined from the perspective of a communication scientist and jurists, with examples from practice, within the rules of guardianship and parental responsibility.

To cite this article:

Omuralieva, N./ Güneş Peschke, S./ Peschke, L. (2024). “Anne ve Babanın Sosyal Medyada Çocukları İle İlgili Paylaşımlarına (Sharenting) İlişkin Hukuki Bir Değerlendirme”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(3), s. 861-886. <https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2024.142>.

*Sorumlu Yazar: Nazira Omuralieva, nazira.omuralieva@gmail.com.

GİRİŞ

İnternetin günlük hayatımıza hızla girmesi ve teknolojik gelişmelerle birlikte insanlar arası iletişimde de, eskiye göre değişimler olmuştur. Dijital medya ön plana çıkmış, iletişim hızlanmış, bilgiye ulaşım kolaylaşmıştır. Buna paralel olarak, kişisel veriler, özel hayatın gizliliği gibi kişilik haklarına ilişkin ihlallerin sayısında da büyük artışlar olmuş, verilerin korunması devletlerin ana konulardan biri olmuştur.

Bu yeni gelişmeler ışığında, her ülke veri güvenliğine ilişkin kendi mevzuatını oluşturmaya başlamıştır, hatta son yıllarda özellikle kişisel verilerin korunmasına ilişkin ülkelerin iç hukukunun üstünde uluslararası düzeyde hukuki düzenlemeler yürürlüğe girmiştir.

Kullanıcılar tarafından içerik oluşturularak paylaşılan sosyal medya uygulamaları ve bloglar kişisel veri güvenliği açısından risk oluşturmakta ve hukuka aykırı paylaşımlar kişilik hakkı ihlallerine neden olabilmektedir. Facebook, X gibi dijital platformlarda ortaya çıkan güvenlik zafiyetleri uzun dava süreçlerinden sonra, neticelenmiş ve bu şirketlere çok ciddi ceza ve yaptırımlar uygulanmıştır. Bu gelişmelerle birlikte, özellikle anne ve babaların çeşitli sosyal medya platformlarında çocuklarının günlük hayatlarına ilişkin yaptıkları paylaşımlar artarak devam etmektedir.

Çocukların rızaları aranmaksızın dijital ortamlarda yapılan bu paylaşımlar, velayet hakkı ve sınırları kapsamında değerlendirilmelidir. Bu paylaşımlarda, anne babanın velayet hakkı ile çocuğun üstün yararı dengelenmeli ve bu şekilde çocuğun haklarına zarar vermeyecek şekilde bir yol izlenmelidir. Bu makalede son yıllarda ortaya çıkan sharenting kavramı, anne babaların çocuk üzerindeki hak ve yükümlülükleri kapsamında uygulamadan örneklerle incelenmiştir.

I. ÇOCUĞUN TANIMI VE KİŞİLİK HAKKI

Çocuk ve çocukluk kavramı, değişik toplumlarda, tarihin farklı evrelerinde hatta aynı toplum içinde dahi farklı şekillerde tanımlanmıştır. Günümüzde, hukuki açıdan, çocukluk dönemi, çocuğun erginlik yaşına gelmesi ile sona erer. Türk Dil Kurumu sözlüğünde çocuk kelimesi “*küçük yaştaki erkek veya kız, soy bakımından oğul veya kız, evlat, bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak*” şeklinde tanımlanmıştır. Türk Medeni Kanunu’nun 28. maddesinin 1. fıkrasında, “*Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar ve ölümle sona erer.*” ifadesi yer almaktadır. Hukukumuzda kişilik ve çocukluk doğumun tamamlanması ve çocuğun anne bedeninden yaşayarak ayrılması şartlarının sağlanması ile başlamaktadır.

Kişiliğin başlangıcı ile erginliğe ulaşma anına (18 yaşına) kadar geçen dönem çocukluk dönemi olarak isimlendirilmektedir¹. TMK madde 11’e göre 18 yaş sonrası erginlik başlamaktadır. 18 yaşından önce evlenmek de kişiyi ergin kılar. TCK madde 6 b bendinde de 18 yaşını doldurmamış kişiye çocuk denilmektedir. Cambridge İngilizce Sözlüğü’nde çocuk “*doğumdan yetişkin olana kadarki zamanda bulunan erkek veya kız, herhangi bir yaştaki oğlan veya kız*” şeklinde

---

¹ Gümürükçüoğlu, Yeliz Bozkurt. “Mevzuatımızda Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Yaşamında Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Genel Bir Bakış”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C.15, Özel Sayı, 2013, s.482

tanımlanmıştır.²

Avrupa Birliği Çocuk Hakları Konvansiyonu'na göre de çocuk 18 yaş altındaki insan olarak tanımlanmaktadır. Erginliğe ulaşma yaşı ise, her ülkede kanun koyucular tarafından farklı belirlenebilmektedir. Genel olarak, bazı istisnalar olmakla birlikte, Türkiye'de de kabul edildiği gibi ergin olma yaşı 18 yaş olarak düzenlenmiştir. Avrupa Birliği Çocuk Hakları Konvansiyonuna göre de 18 yaşın altındaki kişilere çocuk denmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri anayasasında çocuk tanımı 15. Başlık 91. Bölümde yer alan Çocukların Online Mahremiyetinin Korunması maddesinde yapılmış olup 13 yaşından küçük bireyleri kapsamaktadır. Anayasanın 18. Başlık 4. Bölümde 18 yaşına kadar olan bireylere genç denilmektedir. 8. Başlık 12. Bölümde evlenmemiş 21 yaşından küçük bireyler için de çocuk ibaresi kullanılmıştır.³ Alman Sosyal Kanunu 7. maddesinde çocuk, genç ve genç yetişkin olmak üzere 3 tanım yapılmış olup bireyler 14 yaşa kadar çocuk, 14 – 18 yaş arası genç, 27 yaşa kadar da genç yetişkin olarak tanımlanmıştır.⁴ Fransa Medeni Kanunu'nda çocuk tanımı yapılmamış, 388. maddede 18 yaş altı küçük (minor) olarak ifade edilmiştir.⁵ İtalya Medeni Kanunu'nda da çocuk tanımı bulunmamakta olup 316, 317 ve 337. maddeler kapsamında düzenlenen velayet konusunda 18 yaşından küçükler için belge doldurulmaktadır.⁶ İsviçre Medeni Kanunu 14. maddesine göre 18 yaşını dolduran kişi reşit sayılmaktadır.⁷ Roma hukukunda 25 yaşında fiil ehliyetine sahip olunmakta ve 25 yaş altı bireyler 7 yaşına kadar infantes, 14 yaşa kadar sınırlı ehliyete sahip ve bağış alıp alacaklı oldukları sözleşmelere taraf olabilen impubes, 25 yaşa kadar puberes minores olmak üzere 3 kategoriye ayrılmaktaydı.⁸ Osmanlı İmparatorluğu tarihinde çocuk kavramı farklı dönemlerde farklı şekilde tanımlanmıştır. 4 yıl 4 ay 4 gün okula başlama yaşı olarak belirlenmiştir.⁹ Osmanlı kaynaklarında sabî, sagir, veled gibi farklı şekillerde adlandırılıp doğumdan ergenliğe kadar dönemi yaşayan kişiye “çocuk” denilmiştir. Çocuklar “hidane” adı verilen bakım ve terbiye altına bulunur ve erkekler 6-7, kızlar 11-12 yaşlarına kadar annelerine bağlı kalırdı.¹⁰

² Cambridge Sözlüğü. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/child>

³ United States Code. 15 USC 6501: Definitions: (1) The term "child" means an individual under the age of 13. 18 USC 5031: Definitions: For the purposes of this chapter, a "juvenile" is a person who has not attained his eighteenth birthday, or for the purpose of proceedings and disposition under this chapter for an alleged act of juvenile delinquency, a person who has not attained his twenty-first birthday, and "juvenile delinquency" is the violation of a law of the United States committed by a person prior to his eighteenth birthday which would have been a crime if committed by an adult or a violation by such a person of section 922(x). 8 USC 1101: Definitions: (52/1) The term "child" means an unmarried person under twenty-one years of age who is.....

⁴ Sozialgesetzbuch (SGB). 7 SGB VIII Begriffsbestimmungen: (1) Im Sinne dieses Buches ist 1. Kind, wer noch nicht 14 Jahre alt ist, soweit nicht die Absätze 2 bis 4 etwas anderes bestimmen, 2. Jugendlicher, wer 14, aber noch nicht 18 Jahre alt ist, 3. junger Volljähriger, wer 18, aber noch nicht 27 Jahre alt ist, 4. junger Mensch, wer noch nicht 27 Jahre alt ist...

⁵ Code Civil des Français. Chapitre Ier : De la minorité (Articles 388 à 388-2) Article 388: Le mineur est l'individu de l'un ou l'autre sexe qui n'a point encore l'âge de dix-huit ans accomplis.

⁶ Italian Codice Civile.

⁷ Code Civil Suisse. Art.14 La majorité est fixée à 18 ans révolus.

⁸ Güneş Ceylan, Seldağ. *Roma Hukukundan Günümüze Velayet – Vesayet Hukuku*, Yetkin, Ankara, 2014. s.39.

⁹ Erkut, Zeynep / Balcı, Serap / Yıldız, Suzan. “Tarihsel Süreç İçinde Çocuk”, *Çocuk ve Medeniyet*, C.2, S.3, 2017, s.25

¹⁰ Solak, İbrahim / Çomruk, Sebiha. “Osmanlı'da Çocuk Olmak”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.21, S.1, 2024, s.292-293.

Tam ve sağ olarak doğan çocuk kişi olmasından kaynaklı ve olmaz olmaz şeklinde tanımlanabilecek kişilik değerleri olan kişilik hakkını kazanır.¹¹ Kişilik hakları çocuğa doğumuyla birlikte verilen mutlak haklardır.¹² Kişilik hakları para ile ölçülüp devredilemez.¹³ Kişiliğe ilişkim ilkelerden olan kişiliğe saygı ve kişiliğin korunması ilkesi kapsamında kişi diğer kişilerden saygı görmek ve kişilik değerlerinin zedelenmemesinin isteme hakkına sahiptir.¹⁴ Çocuğun kişilik hakları beden bütünlüğüne ilişkin maddi, manevi ve sosyal değerleri olmak üzere üç başlıkta toplanabilir. Beden bütünlüğüne ilişkin değerler bedene ilişkin her şeyi içine alır. Bu değerlere çocuğun yaşamı ve ruh sağlığına ilişkin unsurlar da dâhildir. Çocuğun, adı, fotoğrafı, özel hayatı, kişisel verileri ve ekonomik özgürlüğü gibi unsurlar da çocuğun kişilik hakkı kapsamında değerlendirilmektedir. Çocuğun korunması çocuğun kişiliğinin ve kişilik hakkının korunması anlamına gelmektedir.¹⁵

II. SHARENTING KAVRAMI VE UYGULAMADAN ÖRNEKLER

Sharenting terimi İngilizce paylaşmak “*share*” ve anne babalık “*parenting*” kelimelerinin birleşimi ile oluşturulmuştur. “*Ebeveynin düzenli olarak çocuğu hakkında sosyal medyada detaylı bilgi içeren iletişim kurması*” eylemine “*sharenting*” denilmektedir.¹⁶ Çocukların genelde özel hayatının ve bilgilerinin paylaşıldığı bu eylem dünyada da hızla yaygınlaşmaktadır. Ancak, bu konuda temel kanunlar dışında, hukuki düzenlemeler de kısıtlıdır.

Akıllı telefonlar sayesinde anlık medya yakınsamasının artması herhangi bir kişinin herhangi bir zaman ve konumda içerik üretebilir hale gelmesine olanak sağlamıştır.¹⁷ Kişilerin kendi içeriklerini ürettiği sosyal medyada merkez karakter kullanıcının kendi olup sosyal medyadaki geniş iletişim imkânları dolayısıyla özel ve kamusal iletişimi ayırmak zorlaşmaktadır.¹⁸ Anne babalar sosyal medyada kendi hayatları ile ilgili paylaşımlar yaparken çocuklarının fotoğraf, konum, okul adı, sağlık durumları gibi çocuk adına dijital ayak izi oluşturup hayatı boyunca kendisini takip edecek kişisel verilerini de bu paylaşımlarda kullanabilmektedir.¹⁹ İnternet üzerindeki bilgilere kolayca erişilebilir ve gelecekte de çocuğun geçmişte paylaşılmış olan bu verilerine ulaşmak mümkündür.²⁰

¹¹ İmamoğlu, Selma Hülya. “Çocuğun Kişiliğinin Ana Babaya Karşı Korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.2, 2005, s.190.

¹² Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz. “Protection of the Mediatized Privacy in the Social Media: Aspects of the Legal Situation in Turkey and Germany”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XVII, S.1-2, 2013, s.869.

¹³ Güneş Peschke, Seldağ. (Editörler: Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz). “Kamuya Mal Olmuş Kişilerin Medyada Görünümleri ve Özel Hayatlarının Korunması”, *New Media and Law: A Comparative Study*, Yetkin, Ankara, 2016, s.60.

¹⁴ Öztan, Bilge. *Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler*, 11. Bası, Yetkin, Ankara, 2021, s.35.

¹⁵ Özcan Büyüktanır, Burcu Gülseren. *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiillere Karşı Korunması*, Yetkin, Ankara, 2019, s.65, 66.

¹⁶ Zorluoğlu Yılmaz, Ayça. “Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C:29, S:4, 2021, s.3386.

¹⁷ Peschke, Lutz / Güneş Peschke, Seldağ. (Editörler: Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz). “New Media Between Communicative and Normative Studies”, *New Media and Law: A Comparative Study*, Yetkin, Ankara, 2016, s.11.

¹⁸ Güneş Peschke / Peschke, 2013, s.859, 866.

¹⁹ Von Teschenhausen Eberlin, Fernando Büscher. “Sharenting, freedom of expression and children's privacy in the digital environment: the role of application providers under the brazilian legal framework”, *Brazilian Journal of Public Policy*, C.7, S.3, 2017, s.257

²⁰ Brosch, Anna. “When the child is born into the Internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook”,

Sharenting dolayısıyla çocuğa ait dijital kimlik kendi kontrolü dışında oluşturulmaya başlanmaktadır.²¹ Bu kimliğin ileride çocuğun kendisi tarafından oluşturulması özel hayatının gizliliği ve verilerinin güvenliği açısından daha uygundur.²² 2014 yılında Michigan Üniversitesi Çocuk Hastanesi'nde anne babaların sosyal medyada çocukları ile ilgili paylaşımları konusunda bir anket yapılmıştır. Katılımcılardan 0-4 yaş arası çocuklu annelerin %84'ü, babaların %70'i sosyal medya kullanıcısı olduğunu ve annelerin %56'sı, babaların ise %34'ü sosyal medyada ebeveynlik konusunda paylaşım yaptığını belirtmiştir. Sosyal medya kullanan anne babaların %70'i diğer anne babaların yaptıkları paylaşımları değerlendirmiş, çalışmanın bu kısmında anne babaların %56'sının çocuğunu utandırıcı, %51'inin çocuğun konumunu belirtici, %27'sinin ise uygunsuz bilgi ve fotoğraf paylaşımı yaptığı değerlendirilmiştir.²³

2015 yılı Kasım ayında Hart Araştırma Merkezi tarafından Aile Online Güvenlik Enstitüsü adına hazırlanan “Ebeveyn, Mahremiyet ve Teknoloji Kullanımı” konulu raporda 6-7 yaş arası çocukları olan 589 anne babanın katıldığı bir anket yapılmıştır. Bu çalışmada sosyal medya kullanan anne babaların %19'unun çocuğun ileride utandırıcı bulacağı paylaşımlar yaptığı ve katılımcıların %10'unun çocuğu tarafından paylaşımı silmesi konusunda uyarıldığı sonucuna varılmıştır.²⁴

2020 yılında Pew Research Grup tarafından yapılan bir araştırmada, sosyal medya kullanan anne babaların %82'sinin bu sitelerde çocuklarının fotoğraf, video ya da diğer bilgilerini paylaştığı görülmüştür.²⁵ Sosyal medya anne babaların mutluluklarını, deneyimlerini paylaşımları için güzel bir imkân sunuyor olsa da, çocuklar için sıkıntı ve utanç verici ya da çok özel bilgilerin yer aldığı paylaşımlar dolayısıyla çocuğun mahremiyetinin çiğnenmesine sebep olabilmektedir.²⁶

Anne babalar çocuğun öznesi olduğu ve kâr amacı gütmeyen paylaşımları yapmakta herhangi bir sakınca görmemekte hatta içeriği oluşturan kişiler olarak bu paylaşımları yapmayı kendilerine hak görmektedirler. Yaşı büyüyüp olayları idrak etmeye başlayan çocuklar ise geçmişte yapılan kendileriyle ilgili paylaşımlar dolayısıyla hak iddia edebilmektedir. Bunun bir örneği 2018 yılında İtalya'da görülmüştür. 16 yaşındaki bir çocuk, annesinin kendine ait fotoğrafları rızasını almadan sosyal medyada paylaşması sebebiyle annesine dava açmıştır. Sık sık fotoğraflarının annesi tarafından paylaşılması sonrası annesinden ayrı olan babasının da desteğini alan çocuk başkent Roma'da açtığı davada haklı bulunmuş ve mahkeme çocuğun kişilik haklarının korunması için yapılan paylaşımların silinmesi ve gelecekte benzer paylaşımlar yapılmaması gerektiğine hükmetmiştir. Ayrıca karara uyulmaması halinde anne tarafından 10.000 Euro tazminat ödenmesine

---

The New Educational Review, C.43, S.1, 2016, s.225-226.

²¹ Hamming, Kate. “Dangerous inheritance: child's digital identity”, *Seattle University Law Review*, C.43, S.3, 2020, s.1037.

²² Otero, Paula. “Sharenting... Should children's lives be disclosed on social media?”, *Arch Argent Pediatr*, C.115, S.5, 2017, s.412.

²³ Haley, Keltie. “Sharenting and the (potential) right to be forgotten”, *Indiana Law Journal*, C.95, S.3, 2020, s.1008.

²⁴ *Parents, Privacy & Technology Use*. Hart Research Associates. Family Online Safety Institute, 2015.

²⁵ Edney, Amber. “I don't work for free: the unpaid labor of child social media stars”, *University of Florida Journal of Law and Public Policy*, C.32, S.3, 2022, s.553.

²⁶ Brosch, Anna. “Sharenting: Why Do Parents Violate Their Children's Privacy?”, *The New Educational Review*, C.54, S.4, 2018, s.75.

karar verilmiştir.²⁷

Kimi durumlarda anne babalar yaptıkları paylaşımların çocuk açısından ne derece utanç verici ya da uygunsuz olabileceğini ve görenler tarafından ne şekilde yorumlanacağını öngörememekte ve geleceğe dönük sonuçları kestirememektedir. Paylaşım anında kendilerince uygun olduğunu düşündükleri bir paylaşım gelecekte çocuğun yaşamını olumsuz etkileyebilecektir. Bazı paylaşımlar gelecekte başvurdukları üniversite ve iş yerlerinde yapılan mülakatlarda bile karşılıklarına çıkıp olumsuz bir algı oluşmasına sebebiyet verebilecektir.

Sharenting ile ebeveynler, çocuklarının özel hayatından hikayeler anlatan dijital ayak izleri yaratarak, aşırı paylaşımlar yapabilmektedirler. Sosyal medya kanallarını kullanarak, ebeveynlik vazifelerini en iyi şekilde yaptıklarını herkese göstererek, kendilerine fan grupları oluşturmaktadırlar. Sosyal medyada yapılan bu paylaşımlar, çocuğun izni olmadan mahremiyetini ihlal edip onları kamusal izlemeye maruz bırakabilmektedir.²⁸

Aile içinde, daireler genişleyip herkese ayrı oda verilene kadar, kısıtlı yaşam alanı dolayısıyla özel hayat diğer aile bireylerinin gözetiminde gerçekleşmekte ve anne babalar da bu gözetimi kendileri için hak olarak benimsemekteydi.²⁹ Kişinin resmi üzerindeki hakkı Türk ve İsviçre Medeni kanunları tarafından korumaya alınan kişilik haklarındandır. Günlük hayatımızda etkili olan elektronik haberleşme araçları vasıtasıyla, metinlerde resimler gibi kolayca kaydedilebilmekte ve diğer araçlara nakledilebilmektedir.³⁰ Bu kapsamda 2016 yılında İngiltere’de yaşanan olayda, Lucy adında bir genç kız, babasının çocukluk yıllarında kendisini utandırıcı resimlerini Facebook’ta yayınladığını fark edip babasından bu paylaşımları kaldırılmasını talep etmiştir. Babası bu paylaşımlara hakkı olduğunu düşünüp kızının isteğine anlam veremese de fotoğrafları kaldırmıştır. Kız babası tarafından fotoğrafları paylaşırken kendisine sorulması durumunda bu fotoğrafların herkes tarafından görülmesine onay vermeyeceğini ifade etmiş olup bu beyan irade sahibi çocukların özellikle herkese açık olan bir ortamda kişisel verilerinin paylaşılması noktasında rıza mekanizmasının işlenmesi gerekliliğini net olarak ortaya koymaktadır.³¹ Bu örnekte de görüldüğü gibi, çocuğun rızası olmadan hatta haberi dahi bulunmadan, sosyal medya üzerinden dijital kimliği oluşturulmaktadır. Tüm bunların yanında, güvenlik riskleri ve online içeriğin kalıcılığının yanı sıra sharenting dolayısıyla çocuğun mahremiyet algısının farklı gelişmesi de mümkündür.³²

Sharenting ile ebeveynin çocuğun mahremiyetini ihlal ettiği durumlarla da karşılaşılabilir. Ne yazık ki, bu konuda hukuki düzenlemeler de kısıtlıdır.³³ Son dönemde gündeme daha sık gelmeye başlayan sharenting dünyada birçok anne babanın adeta günlük rutini haline gelmiş olup çocukların özel hayatını ihlal edecek derecede paylaşımlar artarak devam

---

²⁷ <https://www.haberturk.com/italyada-cocugun-fotografini-paylasan-anneye-ceza-1788741>

²⁸ Blum-Ross, Alicia / Livingstone, Sonia. “Sharenting, parent blogging, and the boundaries of the digital self”, *Popular Communication*, C.15, S.2, 2017, s.110.

²⁹ Güneş Peschke / Peschke, s.865.

³⁰ Özdemir, Hayrunnisa / Ruhi, Ahmet Cemal. *Çocuk Hukuku (Ders Kitabı)*, 7. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024, s.89

³¹ Duygulu, Serap. “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafı Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi”, *TRT Akademi*, C.4, S.8, 2019, s.441.

³² Brosch. 2016, s.226-233.

³³ Brosch. 2018, s.75.

etmektedir.³⁴ Dijital paylaşım çocuklar için yeni riskler getirmektedir. Birçok ebeveyn bu tehlikelere karşı çocuğu korumak için yeterli bilgi, farkındalık ve deneyime de sahip değildir.³⁵

Anneler geçmişten beri aile fotoğraflarına özen göstermekte olup mutlu oldukları, gurur duydukları anları ve iyi annelik örneği olduğunu düşündükleri enstantaneleri sosyal medyada da gösterip başkaları ile paylaşmak istemektedirler.³⁶ Son dönemde ticari olarak da yönetilen hesaplar üzerinden çocuklarla ilgili paylaşımlar yapılmakta ve bu ticari hesaplar “instagram annesi,” “insta mom” ya da “influencer anne” gibi tabirlerle anılan anneler tarafından yönetilmektedir. Bu hesaplarda çocuk reklam süjesi olarak kullanılmakta ve üzerinden maddi kazanç elde edilmektedir. Ev ya da farklı ortamlarda günün her saatinde içerik üretmek için çocukların çalıştırılabildiği bu durumlarda “çocuk işçiliği”nden dahi söz edilebilir.³⁷ Ailece video bloggerlık yapan içerik üretici ebeveynler aile ilişkileri ve günlük yaşamlarını platformlara yüklemektedirler.³⁸ Çocukların sosyal medya aracılığı ile çoğunlukla mahremiyetleri de ihlal edilerek reklam malzemesine dönüşmeleri çocuğun temel hak ve hürriyetleriyle bağdaşmamaktadır.³⁹

Sosyal medya sitelerinde anne ve babaların yaptıkları bazı paylaşımlar ise, çocuk ile kendilerini karşı karşıya getirmekte, aralarında çıkan anlaşmazlıklar mahkeme sürecine kadar gidebilmektedir.⁴⁰ Çocuğun algısının kendi özel hayatı üzerindeki mevcut ve gelecek ihlalleri fark edip ve engelleyecek yetkinlikte olmaması düşünüldüğünde, fiilin hukuka aykırılığını, çocuğun ispat etmesini beklemek kadar ana babanın fiilini her koşulda ihlal saymak şeklindeki toptancı yaklaşımlar, adil bir sonuç doğurmayabilir. Bu nedenle, değerlendirmeler olay bazlı yapılmalıdır.⁴¹

III. ÇOCUĞUN KORUNMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI TEMEL SÖZLEŞMELER

A. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (United Nations Convention On The Rights Of The Child)

Uluslararası bir sözleşme olan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilip 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmede çocukların insani hakları tanımlanmış ve sahip oldukları özel haklar “yaşama ve gelişme hakları”, “korunma

³⁴ Siibak, Andra / Traks, Keily. “The dark sides of sharenting”, *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, C.11, S.1, 2019, s.119.

³⁵ Ebadifar, Keith Bahareh / Steinberg, Stacey. “Parental Sharing on the Internet: Child Privacy in the Age of Social Media and the Pediatrician’s Role”, *JAMA Pediatrics*, C.171, S.5, 2017, s.413-414

³⁶ Lazard, Lisa / Capdevila, Rose / Dann, Charlotte / Locke, Abigail / Roper, Sandra. “Sharenting: Pride, affect and the day-to-day politics of digital mothering”, *Social and Personality Psychology Compass*, C.13, S.4, 2019, s.14.

³⁷ Küçükali, Adnan / Serçemeli, Ceyhan. “Sosyolojik ve Hukuki Boyutlarıyla Sosyal Medyadaki Çocuk İşçiliği: Instagram Örneği”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.13, S.75, 2020, s.659

³⁸ Riggio, Amanda G. “The small-er screen: youtube vlogging and the unequipped child entertainment labor laws”, *Seattle University Law Review*, C.44, S.2, 2021, s.495-496.

³⁹ Küçükali / Serçemeli. s.662

⁴⁰ Hall, Holly Kathleen. “Oversharenting: is it really your story to tell”, *John Marshall Journal of Information Technology and Privacy Law*, C.33, S.3, 2018, s.121-122.

⁴¹ Gültekin. s.107

hakları” ve “*katılım hakları*” olmak üzere üç ana başlıkta toplanmıştır.⁴² Sözleşmeye taraf ülkelerce bu hakların korunması ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile çocukların özel hayatının gizliliği konusunda uluslararası bir tanınma sağlanmıştır.⁴³ Sözleşme; yaşamsal haklar, gelişme hakları, korunma hakları ve katılma hakları olmak üzere dört grupta 54 maddeden oluşmaktadır. Sözleşmede korunan yaşamsal haklar beslenme, barınma, sağlık gibi temel ihtiyaçları kapsamaktadır. Gelişme hakları eğitim, oyun oynama gibi haklarını; korunma hakları ise ticari, cinsel, fiziksel ya da ruhsal istismar gibi durumlara karşı korunması haklarını içermektedir. Katılım hakları çocuğun yaşamını ilgilendiren konularda karar verme ve kararını duyurma özgürlüğü gibi haklarıdır.

Ülkemizde 2 Ekim 1995 tarihinde uygulamaya giren Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne yüz doksan altı taraf ülke bulunmaktadır.⁴⁴ Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Merkezi’nde 29–30 Eylül 1989 tarihleri arasında toplanan “*Çocuklar için Dünya Zirvesi*”nde ilk kez imzaya açılmış olup Türkiye Cumhuriyeti Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni ilk imzalayan devletlerden biridir.⁴⁵ Çocuk Haklarına Dair Sözleşme tüm ülkelere imzalanmamış ve yasal olarak bağlayıcı olmasa da birçok milletçe benimsenmiştir. Ayrıca sözleşme, çocuk haklarının korunması konusunda yerel ve uluslararası hukuk için önemli bir dayanak vazifesi görmektedir. Sözleşmenin 3. maddesi kapsamında çocuğun üstün yararı ilkesi çocuklarla ilgili tüm işlemlerde öncelikli olarak göz önünde bulundurulmaktadır. Buna göre, kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı göz önünde bulundurulacaktır. Sözleşmeye taraf olan Devletler, çocuğun anababasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, çocuk için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenerek bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri almayı kabul etmişlerdir. TMK’nun m.346 hükmünde, menfaati ve gelişmesi tehlikeye düşen çocuğun korunması için uygun önlemlerle hükmedeceği belirtilmiştir. Çocuğun içinde bulunduğu ortama göre, çocuğun yararının zedelenebileceğine dair olası bir halin bulunması da, çocuğun yararına bir tehdit oluşturabilir.⁴⁶

Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, esas olan çocuğun menfaatidir. Her ne kadar maddede taraf devletler açısından bir düzenleme yapılsa da, çocuk hakkında yapılacak her türlü faaliyette öncelikle ve genel olarak çocuğun üstün yararı gözetilmelidir.

Sözleşme çocukların temel hak ve özgürlüklerinin sınırlarını belirlerken Sözleşmenin 16. maddesinde çocukların mahremiyetlerinin korunması hakkı “*Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa*

---

⁴² Özpolat, Ali Osman. “Çocuk İhmal ve İstismarının Politikalarla İlişkisi” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.28, S.1, 2023, s.142

⁴³ Bennett, Tabetha. “Child Entertainers and Their Limited Protections: Call for an Interstate Compact”, *Barry Law Child and Family Law Journal*, S.9, 2021, s.137.

⁴⁴ Tokuç, Hülya / Duyan, Veli. “Sosyal Medya, Aile ve Çocuk Etkileşiminin Çocuk Hakları Bağlamında İncelenmesi”, *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırması Dergisi*, C.1, S.1, 2021, s.51

⁴⁵ Polat, Oğuz. “Türkiye’de Çocuk Haklarının Durumu”, *Toplum ve Demokrasi*, C.2, S.2, 2008, s.149

⁴⁶ Özdemir / Ruhi, s.94-95

tarafından korunmaya hakkı vardır.”⁴⁷ şeklinde tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, çocukların kişisel verilerinin korunması ve gizli tutulması hakkı bulunmaktadır ve ülkeler izinsiz erişimi ve bilgi gizliliğinin ortadan kalkmasını engelleyici tedbirler almak zorundadır.

Sözleşmenin 18. maddesine göre, çocuğu yetiştirme sorumluluğu öncelikli olarak anne babaya verilmiş, anne babanın çocuğun yetiştirilmesinde, çocuğun üstün yararını dikkate almaları gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Yine, 16. maddede çocukların özel yaşantılarının korunması gerektiği ve buna yönelik müdahale ve saldırılara karşı kanun tarafından korunacakları teminat altına alınmıştır.⁴⁸

B. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (European Convention On The Exercise Of Children’s Rights)

Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 25.01.1996 tarihinde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 4. maddesi dikkate alınarak Strasbourg’da imzalanmıştır. Sözleşme, çocuklara -18 yaş altı kişilere- uygulanmak üzere yürürlüğe alınmıştır. Sözleşme, çocuğun üstün yararını koruyarak, buna ilişkin hakları tanıyıp geliştirmek ve doğrudan ya da dolaylı olarak çocuğu ilgilendiren davalarda temsil edilmelerini temin etmek amacıyla hazırlanmıştır. Genel olarak adli merciler önünde ve hukuki işlemlerde çocukların haklarını korumayı amaçlayan sözleşmeyi 27 Avrupa Konseyi Üyesi: Arnavutluk, Avusturya, Hırvatistan, Kıbrıs, Çekya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Letonya, Lüksemburg, Malta, Karadağ, Kuzey Makedonya, Polonya, Portekiz, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, Türkiye, Ukrayna ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan Rusya imzalamıştır. İmza sırasında, bu sözleşmenin uygulanacağı en az üç çeşit aile uyuşmazlığının belirlenmesi zorunlu olduğundan, Türkiye beyan metnine boşanma, ayrılık, çocuk velayeti, ebeveyn çocuk kişisel ilişkisi ve babalığın mahkeme kararı ile kurulması hususlarındaki davaları eklemiştir.

Türkiye’nin 9 Haziran 1999 tarihinde imzaladığı Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 2021 yılında TBMM Genel Kurulunda kabul edilmiştir. 26 maddeden oluşan sözleşmenin 3. maddesinde çocuğun iradesi ön plana alınmış ve iç hukuk tarafından yeterli idrake sahip kabul edilen çocuğa kendisiyle ilgili tüm bilgileri almak, kendisine danışılma, kendi görüşünü ifade etmesine izin verme ve olası sonuçlardan haberdar etme hakları tanınmıştır.⁴⁹

C. Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü Ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (Council Of Europe Convention On The Protection Of Children Against Sexual Exploitation And Sexual Abuse)

Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımının çocuklar ve muhtemel failer tarafından endişe verici boyutlarda artması, özellikle bu teknolojiler vasıtasıyla çocukların cinsel istismar ve sömürsünün ulusal ve uluslararası düzeyde engellenmesi için uluslararası işbirliği gerekliliği ortaya çıkmış ve bunun sonucunda çocukların her türlü cinsel sömürsüne karşı önleyici, koruyucu, ceza

⁴⁷ <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

⁴⁸ Freeman, Michael. *The Human Rights of Children*, Brill Nijhoff, Netherlands, 2022, s.21

⁴⁹ <https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4620.html> Erişim Tarihi: 13.06.2023

hukuku yönlerine odaklanan ve özel bir gözetim mekanizması kuran kapsamlı bir uluslararası belge olarak 2007 yılında Lanzarote’da Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi hazırlanmıştır.

2010 yılında yürürlüğe giren ve Lanzarote olarak da anılan sözleşme, kırk dokuz maddeden oluşmakta olup tüm Avrupa Konseyi Devletleri tarafından imzalanmış ve Türkiye’de Bakanlar Kurulu’nca 18/7/2011 tarihinde onaylanmıştır.⁵⁰ Sözleşme özel olarak çocukların cinsel şiddetten korunmasını amaçlayan ilk bölgesel anlaşmadır. Sanal ayartma olarak kabul edilen çocuklarla dijital teknolojiler vasıtasıyla cinsel amaçlarla ısrarla buluşma talebinde bulunmak ilk kez uluslararası bir belgede suç olarak kabul edilmiştir. Her bir ülke, bu konuda gerekli yasal veya diğer tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır.⁵¹

D. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (Declaration Of Human Rights) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (European Convention On Human Rights)

Milletler Cemiyeti Genel Kurulu çocuk hakları konusunda ilk uluslararası belge olan Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi’ni 26 Eylül 1924 tarihinde kabul etmiş ve 10 Aralık 1948 tarihinde de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kabul edilmiştir. Bildirinin imzalanmasında, II. Dünya Savaşı’ndan sonra devletlerin, bireylere tanınan hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması konusunda anlaşması ve savaşların önlenmesi fikri etkili olmuştur. Beyanname’de hiç kimsenin özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılmayacağı hüküm altına alınmıştır (m.12).

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin kabul edilmesinin hemen ardından, 1953 yılında Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) yürürlüğe girmiştir. Avrupa Konseyi üyeleri tarafından imzalanan ve insan haklarını uluslararası düzeyde güvence altına alan sözleşme, insan haklarını ve temel özgürlükleri korumaya yönelik temel hükümler içermektedir. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının düzenlendiği 8. maddeye göre; “*herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir*”. Her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde özel olarak çocuk haklarına yer verilmemiş olsa da, Sözleşmesi’nin 1. maddesi dikkate alınarak, sözleşmede düzenlenen hak ve özgürlüklerden “*herkesin*” yararlanacağı sonucu çıkmaktadır. Bu bağlamda, çocuklar da AİHS kapsamında tüm korumalardan yararlanırlar.

IV. ÇOCUĞUN KORUNMASINA İLİŞKİN ULUSAL (TÜRKİYE) MEVZUAT

A. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Anayasa’da yer alan, zayıfları koruyup sosyal adaleti sağlama fonksiyonu olan sosyal devlet ilkesi çocuklar için de geçerlidir. Eşitlik ilkesi de çocuklar gibi özel olarak korunması gereken sınıflara ayrıcalık tanıyacak şekilde düzenlenmiştir. Ailenin korunması başlıklı 41 ve 42. maddeler çocukların her türlü istismar ve şiddete karşı korunması ve gerekli eğitimleri almasını teminat altına

---

⁵⁰ www.sek.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Avrupa-Konseyi-Çocukların-Cinsel-Sömürü-ve-İstismara-Karşı-Korunması-Sözleşmesi.pdf Erişim Tarihi:13.06.2023

⁵¹ <https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18> Erişim Tarihi: 13.06.2023

alır.⁵²

Anayasa’ımızda çocuğun temel hak ve özgürlüklerine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu kapsamda 10/3 maddesi ile çocuk için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olamayacağı güvence altına alınmıştır. Anayasa’ya göre yetişkinlere tanınan “yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, işkence yasağı, zorla çalıştırma yasağı, kişi hürriyeti ve güvenliği, özel hayatın gizliliği, haberleşme hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, düşünce ve düşünceyi açıklama hürriyeti, bilim ve sanat hürriyeti ve dernek kurma hürriyeti” hak ve özgürlükler çocukların da temel hak ve özgürlüklerindedir. Ayrıca Anayasamızın üçüncü bölümünde “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” başlığı çocukların bakım, korunma, eğitim-öğrenim, sosyal güvenlik haklarını düzenlemiştir.⁵³

B. Türk Medeni Kanunu

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda yer alan çocuklarla ilgili maddelerde, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi İlkeleri ve çocuğun yararı dikkate alınmıştır. Özellikle aile ile ilgili hükümlerde “çocuğun üstün yararı ilkesi” dikkat çekmektedir.⁵⁴ TMK m. 23, 24 ve 25 kişilik haklarının korunmasına ilişkin, genel nitelikte maddeler olmaları nedeniyle, kişilik hakları saldırıya uğrayan her çocuk için uygulanabilmektedir. Özellikle TMK m. 25 bağlamında, çocuğun kişilik haklarına karşı yapılan ihlallerde, henüz oluşmamış ya da sürmekte olan ihlalin önlenmesi, geçmişte yapılmış ihlalin hukuka aykırılığının tespiti, cevap ve düzeltme hakkının kullanılması ile maddi manevi tazminat istemi mümkündür.

Velayet hukukunda çocuğun korunmasında alınan önlemler basit ve nitelikli koruma önlemleri olmak üzere ikiye ayrılır. Nitelikli koruma önlemleri de çocuğun yerleştirilmesi ve velayetin kaldırılması şeklinde olur.⁵⁵ TMK 346. maddesine göre çocuğun gelişim ve menfaatinin tehlikeye düştüğü ve anne babaların bu tehlikeyi önlemeye güçlerinin yetmediği durumlarda hakim tarafından çocuğu koruyucu önlemler alınır. Bu kapsamda, hakim tarafından gerek görüldüğü durumda çocuğun yararı gözetilerek çocuk anne babasından alınarak koruyucu aile yanına veya bir kuruma yerleştirilebilir. Alınan tedbirler sonuç vermeyip anne babaların çocuğun haklarına ihlal etmeye devam ettiği ve velayet yükümlülüğünü yerine getiremediği durumda hakimin velayetin kaldırılması kararını verme yetkisi de bulunmaktadır. Velayetin kaldırılması sonrası, TMK madde 403’e göre çocuğa hukuki işlemlerini yapmak üzere vasi atanır. Vasi de kendisine verilen görevleri yerine getiremediği takdirde TMK 483 maddesi kapsamında görevden alınabilir.

Sosyal medya bağlamında incelendiğinde ise, çocuğun üstün menfaatiyle uyuşmayan ve metalaştırma yoluyla ticari kuruluşların ebeveynlerle iletişime geçip reklam vererek çocuğun üzerinden para kazanılması suretiyle, çocuğun onur ve haysiyetini zedeleyici durumlar da ortaya çıkabilmektedir. Şeref ve haysiyet gerek Türk Medeni Kanunu’nda (m.24) ve gerekse İsviçre Medeni Kanunu’nda (m.28), kişisel değerler arasında yer almaktadır. Şeref ve haysiyet kişiye toplum

⁵² Özdemir / Ruhi, s.8-9.

⁵³ Suata, İlay Zeynep. *Çocuk Hukuku*, Yetkin, Ankara, 2021, s.18

⁵⁴ Özcan Büyüktanır. s.25.

⁵⁵ Özdemir / Ruhi, s.92

tarafından verilen değerlerdir.⁵⁶ Ayrıca, çocukların süje haline getirilerek, anne babaların kâr amacıyla, sosyal medya platformlarında yaptıkları paylaşımlar, çocukların iş gücünün sömürülmesi ve sosyal medyanın metası haline gelmesine zemin hazırlayarak, çocuğun fiziksel, ruhsal, toplumsal ve ahlaki gelişimlerine zarar verebilmektedir.⁵⁷

C. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu

Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunması amacıyla 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanun 15.07.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun gelişim ve güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocukları korumaya ihtiyacı olan çocuk olarak sınıflandırmaktadır. Suça sürüklenen çocuklar da Kanun’un koruma kapsamına girmektedir. Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması Kanun’un önceliğidir. Bunun yanı sıra çocuğun yararının gözetilmesi, ayrımcılığa tabi tutulmaması, çocuk ve ailesinin çocukla ilgili karar sürecine katılımının sağlanması ve ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde olmaları ile soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin adil, hızlı yürütülerek çocuğun durumuna ihtimam gösterilmesi de Kanun’un temel ilkelerindedir. Kanun çerçevesinde suça karışan çocuğun kimliğinin başkaları tarafından anlaşılmasına özen gösterilmesi ve hapis cezasının son çare olarak düşünülmesi önem arz etmektedir. Ayrıca öncelikle kendi aile ortamında çocuğu korumak için danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında koruyucu ve destekleyici tedbirler alınması gerekir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kanunda belirtilen korunmaya muhtaç çocuklarla ilgilenir.

V. VELAYET HAKKI KAPSAMINDA ANNE BABANIN ÇOCUK ÜZERİNDEKİ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. Velayet ve Veli Kavramları

Çağdaş hukuk sisteminde hukuki işlem yapma ya da ayırt etme yetkinliği olmayan kişileri korumak için velayet, vesayet, kayımlık ve yasal danışmanlık kurumları düzenlenmiştir.⁵⁸ Türk Medeni Kanunu’nda velayetin tanımı yapılmamakla birlikte, TMK m.335’te “*Ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velâyeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velâyet ana ve babadan alınamaz.*” hükmü yer almaktadır. Velayet kurumu, çocuğun haklarını ve yararını korumak, anne ve babanın veli sıfatıyla, sahip olduğu hakları ve yükümlülükleri, velinin yapabilecekleri ve yapamayacakları işlemleri belirlemek amacıyla oluşturulmuştur.⁵⁹

Türk Hukuk Lügatı’na göre velayet, çocukların veya kısıtlanmış erginlerin kişilik ve malları üzerinden hukuki bakım ve terbiye görevlerini kolaylaştırmak için kanunun anne ve babaya tanıdığı hak ve görevlerdir.⁶⁰ Velayet Arapça kökenli bir kelime olup yakın olma, koruma, göz kulak olma,

---

⁵⁶ Özdemir / Ruhi, s.90.

⁵⁷ Gültekin, Esra. “Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü”, *Çocuk ve Medeniyet Dergisi-I*, C.3, S.5, 2018, s.123

⁵⁸ İnceel, Murat. *Roma ve Türk Hukukunda Vesayet*. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. 2009, s.89.

⁵⁹ Bölükbaşı, Özge. *Birlikte Velayet ve Birlikte Velayet Kararlarının Tenfizi*. Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuku Anabilim Dalı Doktora Tezi. 2020, s.6.

⁶⁰ Türk Hukuk Lügatı, s.358.

sorumluluk üstlenme anlamlarına gelmektedir.⁶¹

Velayet hakkı, ana babaya sadece çocuklar üzerinde tanınmıştır. Ana ve baba dışındaki kişiler çocuk üzerinde velayet hakkına sahip olamaz. Mesela büyük ana ve büyük babanın, velayet hakları yoktur. Velayet kanundan dolayı hem anaya hem de babaya bağımsız bir hak olarak tanınmıştır. Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanır (TMK. M.336/f.1).⁶²

Velayet hakkına sahip olan kişilere veli denilir. Veli sadece anne ve baba veya ikisinden birisi olabilir.⁶³ Çocuğun doğumu itibariyle doğal haklarından olan korunma, yetiştirilme, bakım ve temsil görevleri çocuğun velisi tarafından üstlenilir.⁶⁴ Çocuk işe anne baba arasındaki temel ilişki soy bağı üzerinden kurulur. Velayet bu ilişkiyi anne babalara yüklediği hak ve sorumluluklar ile düzenler. Geniş sınırları olan velayet kurumu çocuğun kişilik hakkı ve yüksek menfaati ilkeleri ile sınırlanmaktadır.⁶⁵

Velâyet hakkı, anne babaya çocuğun koruması, yetiştirilmesi ve yararına işlemlerin yapılması doğrultusunda tanınmış bir haktır.⁶⁶ Velayet, hak ve yükümlülüklerden oluşan çift yönlü bir özellik gösterdiği için klasik haklar şemasına uymamaktadır. Buradan hareketle “*velayet mutlak-nisbi hak karması, özgecil ve işlevsel bir yüküm hak*” olarak tanımlanabilir. Velayetin “*yükümlülük*” kısmı anne baba ile çocuk arasındaki ilişkide ortaya çıkarken, “*mutlak hak*” yönü üçüncü kişileri ilgilendiren tarafidir.⁶⁷ Türk Medeni Kanunu madde 335’e göre velâyet hakkı anne ve babaya, evlat edinilmiş çocukta ise evlat edinene tanınmıştır bir haktır. Bunların dışında kimsenin, kan bağı ilişkisi de olsa, çocuk üzerinde velâyet hakkı yoktur.

Velayetin hukuki anlamı zamanla değişimine uğramıştır. Önceleri genellikle anne babaların çocukları üzerinde hakimiyet hakkı olarak görülürken, günümüzde yüküm-hak anlamlarını karşılamaktadır.⁶⁸ Nitekim TMK m.339’da, “*Ana ve baba, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar. Çocuk, ana ve babasının sözünü dinlemekle yükümlüdür. Ana ve baba, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanınır; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.*” hükmü yer almaktadır.

Çocuk hakları konusunda imzalanan uluslararası sözleşmeler ve çıkarılan ulusal hukuki

⁶¹ Karaca, Hilal. *Türk Hukukunda Velayetin Kapsamı ve Hükümleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. 2014, s.4.

⁶² Özdemir / Ruhi, s.320

⁶³ Türk Hukuk Lügati, s.358. <https://bozbel.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/01/tc3bcrk-hukuk-lc3bcgatc4b1.pdf>

⁶⁴ Abugalı, Gulden. “Türk ve Rus Hukukunda Çocuğun Velayeti”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, S.3, 2018. s.333.

⁶⁵ Gültekin. s.105-106.

⁶⁶ Başara, İzzet. “Velâyet Hakkının Kaldırılması”. *I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı - I*. 2011, s.127.

⁶⁷ Yakupoğlu, Derya. (Editörler: Erdoğan, Ersin / Vural Çelenk, Belkıs / Özyüksel, Özgün). “Velayetin Sınırı Olarak Çocuğun Katılım Hakkı”, *Türk Hukukunda Çocuk, Yetkin*, Ankara, 2022, s.262.

⁶⁸ İmamoğlu, Selma Hülya. “Yeni Medeni Kanundaki Düzenleme ve Velayete Hakim İlkeler Çerçevesinde Tedip Hakkının Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.1, 2004, s.166.

düzenlemeler kapsamında velayet anne babalar için hak ve yükümlülükleri içinde bulunduran çift yönlü bir kurumdur.⁶⁹ Ancak velayetle ilgili olarak çocuğun tek başına birey olarak değerlendirilebilmesi yönünde katılım hakkı olmaması, bir başka deyişle karar alma ve karara katılmasına imkan tanınmaması, sebebiyle eksiklik olduğu düşünülmektedir. Velayetin ilişki temelli değil hak temelli tanımlanması da bunu desteklemektedir.⁷⁰

B. Anne ve Babanın Velayet Hakkı Çerçevesinde Hakları Ve Görevleri

Anne babalar velayeti altında bulunan çocukların menfaatleri doğrultusunda, onların yararına hukuki işlemleri yapmak ve özeni göstermekle yükümlüdürler. Anne babalar öncelikli olarak çocuğun üstün yararı ilkesini gözeterek çocukla ilgili karar almalıdır. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 12. maddesinde hakkında verilecek olan kararların sonuçlarını idrak edebilecek yetkinlikteki çocukların kararlar ile ilgili görüşüne başvurulması üstün yarar ilkesi kapsamında değerlendirilmektedir.⁷¹ Çocuğun menfaati göz önünde tutularak çocuğun eğitimi ve bakımı konularında anne babalar gerekli kararları alıp uygulayabilirler. Bunun yanı sıra, çocuğun kendi hayatını düzenlemesi konusunda çocuğa imkan tanıyıp önemli konularda çocuğun düşüncelerini de dikkate almaları gerekir. Çocuğun adını koyma görevi de anne babaya aittir. TMK 339. maddeye göre çocuğun yükümlülüğü ise anne babasını dinlemek ve izinsiz evi terk etmemektir. Çocuk yasal bir gerekçe olmadan anne babasından alınmaz.

Anne babaların çocuğun kişilik ve mal varlıklarını korumak üzere yüklendikleri görev ve yetkileri içeren velayet, başta Roma Hukuku etkisiyle, patriarkal bir bakış açısıyla, ebeveynlerin mutlak hakkı gibi değerlendirilse de, günümüzde çocuğun nesneleştirilmesine karşı çıkan görüşlerin ve Çocuk Hakları Sözleşmesinin etkisiyle çocuk asli özne haline getirilmiş ve velayet hakkı mutlak hak olmaktan çıkarılarak çocuğun bakım, eğitim ve temsili ile mallarının yönetimi şeklinde yükümlülük olarak düzenlenmiştir. Ülkelerin hukuk sistemlerinde de konunun yükümlülük olarak düzenlenmesine yönelik tanımlamalar yapılmıştır. Örneğin; Alman hukukunda anne baba otoritesi (elterliche Gewalt) yerine koruma ve bakım yükümlülüğü (elterliche Sorge), İngiliz hukukunda anne baba hak ve yükümlülükleri (parental rights and duties) yerine çocukların sorumluluğu (responsibility of children) ifadeleri kullanılmaya başlanmıştır.⁷² Velayet, kanunun anne babalara küçük ve bazı durumlarda kısıtlı çocuklarını temsil etme ve onların şahıs ve mallarına özen gösterme ödevlerini kapsamaktadır.⁷³ Velâyet hakkının kullanılması, çocukların korunması ve yetiştirilmesine yönelik kamusal bir temele dayandığından, bunun sağlar arası bir sözleşme ya da ölüme bağlı tasarrufla sınırlanmasından söz edilemez. Velayet hakkı feragat edilip bir başkasına devredilebilen bir hak değildir. Velayet anne babaya haklar tanınması ve yükümlülükler yüklemesi bakımından çift yönlü bir nitelik arz eder.⁷⁴

Eğitim konusunda da Türk Medeni Kanunu anne babaya önemli vazifeler yüklemektedir.

---

⁶⁹ Karaca. s.1.

⁷⁰ Polat. s.157

⁷¹ Zorluoğlu Yılmaz, s.3393,3394.

⁷² Gültekin. s.108

⁷³ Güneş Ceylan. s.50

⁷⁴ Çelik, Cemil. "Velayetin Kaldırılması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.1, 2004, s.256

TMK 340 ve 341. maddeleri eğitimle alakalı olup anne baba imkanları doğrultusunda çocuklarını en iyi şekilde eğitip ruhsal ve zihinsel gelişimlerini sağlamakla yükümlüdür. Özellikle engelli çocuklar başta olmak üzere çocukların yeteneklerine uygun genel ve mesleki eğitimleri sağlanmalıdır. Geleneksel anlayışta büyükleri tarafından karar verilen kendisiyle ilgili süreçlere katılım gösteremeyen çocuk bu anlayışın değişmesi ile birlikte karar alma süreçlerine dahil edilmeye başlanmıştır. Kendi ile ilgili karar mekanizmasına dahil olan çocuk iştirak ya da katılım olarak ifade edilen bu eylem ile içinde yaşadığı toplumda söz sahibi olmaya başlamıştır. Katılım hakkı için; ebeveynlik ve çocuk korumacılığı (paternalizm) ve çocuk özgürlükçülüğü (erkinlik)'nün yanı sıra iki görüşün sentezi olan pragmatik yaklaşım da etkili olmuştur.⁷⁵

Miras, hukuki işlem gibi sebeplerle malvarlığına sahip olabilen çocuğun bu varlıklarının kullanılıp yönetilmesi de velayet hakkı kapsamında anne babası tarafından yapılır. Bu kullanım ve yönetim hakkı çocuk yararına, yetiştirilmesi ve eğitimi için kullanılmalıdır. Çocuğun mallarının kullanılması, Türk Medeni Kanunu'nun Çocuk Malları ayırımındaki 354. madde ile hüküm altına alınmıştır. TMK m.354 ve 355 bağlamında, ana ve baba, kusurları sebebiyle velâyetleri kaldırılmadıkça, çocuğun mallarını kullanabilirler. Ana ve baba, çocuk mallarının gelirlerini öncelikle çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için; hakkaniyete uyduğu ölçüde de aile ihtiyaçlarını karşılamak üzere sarf edebilirler. Bu durum önceki Medeni Kanun'da "*İstifade Hakkı*", yeni Medeni Kanun'da "*Kullanma Hakkı*" olarak düzenlenmiştir.⁷⁶

Anne baba hak ve yükümlülük olarak düzenlenen çocuğun mallarını yönetme hakkını bedelsiz icra eder ve vazgeçip devredemez. TMK m.357 uyarınca, ana ve baba, faiz getiren yatırım veya tasarruf hesabı açılmak üzere ya da açıkça ana ve babanın kullanmaması koşuluyla çocuğa yapılan kazandırmaların gelirlerini kendi menfaatlerine sarf edemezler. Çocuğun mallarının kiralanması, nemalandırılması, satılıp tescil edilmesi gibi çocuğun yararına uygun işlemler yapılabilirken malların tüketilmesi gibi fiili eylemlerin yapılması yasaktır.

TMK m.360 çerçevesinde, ana ve baba, çocuğun mallarını yönetmekte her ne sebeple olursa olsun yeterince özen göstermezlerse hâkim, malların korunması için uygun önlemleri alır. Her ne kadar bu malların yönetimiyle ilgili hesap verme sorumluluğu bulunmasa da anne baba malların yönetimini amacına uygun yerine getirmediği takdirde, hakim tarafından yönetim kayyımına devredilebilir. Yönetim yetkisini kendi çıkarları doğrultusunda kullanan anne baba yetki sona erdiğinde TMK madde 363/I'e göre verdikleri zarardan sorumlu tutulur.

Yetki devri şeklinde olmasa da malların fiili yönetimini üçüncü şahsa yaptıran anne babanın bu kişiyi denetleme yükümlülüğü bulunmakta ve verilen zarardan kendileri işlem yapmış gibi sorumlu olmaktadır. Çocuk yasal temsilcisi olan anne babasının işlemleri dolayısıyla oluşan borçlardan kendi malvarlığı ile sorumludur. Malların yönetimi hakkı velayetin sona ermesi ile

⁷⁵ Türkoğlu Üstün, Kamile. (Editörler: Erdoğan, Ersin / Vural Çelenk, Belkıs / Özyüksel, Özgün). "Çocuğun İdari Karar Alma Süreçlerine Katılım Hakkı", *Türk Hukukunda Çocuk*, Yetkin, Ankara, 2022, s.37-39.

⁷⁶ Gökçaya, Vildan. "Ana ve Babanın Çocuğun Malları Üzerindeki Kullanma Hakkı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.133, 2017, s.325-326.

sonlanır.⁷⁷

VI. SHARENTING KONUSUNDA ÖRNEK MAHKEME KARARLARI

Almanya'da geçen olayda, C.R. ve F.C. boşanmış ve çocukları üzerinde ortak velayete sahiptir. Baba C.R., kızının fotoğraflarını çeşitli zamanlarda sosyal medyada paylaşmıştır. Ebeveynin kızları V. ile yaşadıkları anlaşmazlık mahkemeye taşınmıştır. Davalı, kızları V'nin fotoğraflarını 2010 yılında internette yayımlamış ancak başvuranın tekrarlanan talebi üzerine paylaşımlarını silmiştir. Ancak davalı bir süre sonra kızı V.'nin fotoğraflarını Facebook hesabında, tüm kullanıcıların görebileceği şekilde tekrar yayımlamıştır. Gerçekleşen paylaşımların ardından konu mahkemeye taşınmadan önce ortak velayete sahip diğer ebeveyn olan davacı anne F.C., bunu kabul etmeyerek davalıdan fotoğrafları silmesini talep etmiştir. Davacı, çocukların internetteki fotoğraflarının genellikle zorbalık saldırılarına yol açtığı ve çocukların resimlerinin aniden şüpheli web sitelerinde bulunduğu görüşünderken aynı hassasiyeti göstermeyen davalı tüm fotoğrafların zararsız olduğunu ileri sürerek, yayımladığı fotoğrafları kızları V'nin bizzat seçtiğini ileri sürmüştür. Bunun üzerine Çocuk Dairesi'nde dinlenen V'nin 10 yaşında olması ve 16.2.2017 tarihli duruşmada edindiği kişisel izlenim göz önüne alındığında, resimlerinin internette yayımlanmasına rıza gösterme ehliyetine sahip olmadığına karar verilmiş ve böyle bir ehliyetin ancak çocuk 14 yaşına ulaştıktan sonra kazanılacağına kanaat getirilmiştir. Sınırlı hukuki ehliyete sahip çocukların resimlerinin yayımlanması için her iki yasal temsilcinin de rızasının gerekli olduğu göz önünde bulundurularak ve çocukların resimlerinin internette yayımlanmasından kaynaklanabilecek tehlikelere hassasiyetle yaklaşması bakımından mahkeme davacı ebeveynin haklı olduğuna karar vermiştir.⁷⁸

Anne baba velayetin kendilerine verdiği yetkileri kullanarak çocuk adına kararlar verirken çocuğun sosyal medyada nesneleştirilmesi riski de ortaya çıkmaktadır. Anne babanın velayet hakkı böyle durumlarda çocuğun kişilik haklarını ihlal etmeyecek şekilde sınırlandırılabilir.⁷⁹

Almanya'da gerçekleşen, anne babanın çocuklarının fotoğraflarının paylaşılmasına ilişkin bir başka örnekte ise, kızları L. ve N.'nin müşterek velayet hakkına sahip iki ebeveyn tarafından fotoğraflarının internet ortamında paylaşılmasına ilişkin uyuşmazlık söz konusudur. "Salon B." adlı kuaför salonunu işleten babanın partneri K reklamlarında kullanılmak üzere çocukların fotoğraflarını çekmiş ve bunları babanın bilgisi dahilinde facebook ve instagram hesabında yayımlamıştır.

Anne olayı haber alınca e-posta ve mektupla K'dan fotoğrafları kaldırmasını ve durdurma beyanını imzalamasını istemiştir. Fakat K fotoğrafları kaldırmadığı gibi yeni paylaşımlar yapmaya devam etmiştir. Açılan davada iki çocuğun velayetine ilişkin uyuşmazlık sebebiyle ve çocukların resimlerinin internette ve sosyal ağlarda izinsiz olarak yayımlanması ve ticari olarak yayılması nedeniyle, Alman Medeni Kanunu (BGB) Madde 1628⁸⁰ ve Alman Sanat Telif Hakkı Yasası

---

⁷⁷ Akyüz, Emine. *Çocuk Hukuku – Çocukların Hakları ve Korunması*, 7. Baskı, Pegem, Ankara, 2021, s.250-253.

⁷⁸ AG Stolzenau (Aile Mahkemesi) 28.03.2017 tarihli karar/ 5 F 11/17 SO

⁷⁹ Gültekin. s.106.

⁸⁰ BGB 1628: 1 Ebeveynler, münferit bir konu veya ebeveyn velayeti ile ilgili olarak çocuk için büyük önem taşıyan belirli bir konu üzerinde anlaşmaya varamazlarsa, aile mahkemesi, ebeveynin başvurusu üzerine kararı ebeveyne devredebilir. 2 Aktarım kısıtlamalara veya koşullara bağlı olabilir.

(KunstUrhG) Madde 22'ye⁸¹ atıfta bulunulmuştur. Baba annenin çocuklarıyla ilgilenmediği ve partneri K ile güç savaşına girdiğini öne sürerek yaptığı itiraz başvurusunda fotoğrafların normal olduğunu ve çocukların kişiliklerini rencide etmediğini ifade etmiştir. Ancak babanın itirazı reddedilmiş ve çocukların resimlerinin internette ve sosyal ağlarda yayılması ve K ile mahkeme dışı ve adli uyumsuzluk sebepleriyle, Yerel Mahkeme, itiraz yolu kapalı olarak, adli para cezasına hükmetmiştir. Karardan da anlaşılacağı üzere; bu tarz paylaşımların dijital sosyal medyada yayılması, çocukların mahremiyet ve kişilik haklarının gerekli şekilde korunamamasına sebep olmaktadır.⁸²

Avusturya'nın Carinthia bölgesinde bir genç, 11 yaşında olduğu 2009 yılından itibaren çıplak görüntüleri de dahil fotoğraflarını yaklaşık 700 takipçili sosyal medya hesaplarında paylaşan anne babasından davacı olmuştur. Çocuğun babası ise fotoğrafları çeken kişi olarak yayınlama hakkı olduğunu savunmuştur.⁸³

Annenin kişisel ilişkiden doğan haklarını amacına aykırı kullanması nedeniyle kişisel ilişkinin çocuğun üstün yararı doğrultusunda kaldırılması talebi ile Yargıtay 2. Hukuk Dairesinde görülen bir davada çocuğu alıkoyan ve babasına göstermeyen davalı anne ve yakınları beş yaşındaki çocuğun terör örgütü sempatanlığını çağrıştırır şekildeki fotoğraflarını uygunsuz ifadelerle kendi sosyal medya hesaplarında paylaşmıştır. Davacı baba haklı bulunarak çocuk ile davalı anne arasındaki velayet ilişkisinin çocuğun üstün yararı doğrultusunda kaldırılmasına karar verilmiştir.⁸⁴

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi'nde görülen davada sanık facebook adlı sosyal medya platformu üzerinden yaptığı canlı yayınlarda kızına çocuğuna terör örgütünün silahlı militanlarını öven gerilla marşı söyleyerek kayıt altına alıp yayınlamıştır. Sanık terör örgütü propagandası yapmak suçuyla hüküm giymiş olsa da dava çocukların anne babaları tarafından sosyal medyada kendi emelleri doğrultusunda kullanılması bakımından anlamlıdır.⁸⁵

VII. SOSYAL MEDYADA ÇOCUĞUN ÖZEL HAYATININ İHLALİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Sharenting sonucu kişilik hakkı ihlali yapılması durumunda herhangi bir ilgili veya ayırt etme gücü olan çocuğun kendisi mahkemeden koruma talebinde bulunarak dava açabilir. Ayırt etme gücü olmayan çocuk için ihlali gerçekleştiren dışındaki ebeveyn, anne baba ihlalin içindeyse mahkeme çocuğa atanacak kayyım davayı açabilir.⁸⁶

Uluslararası belgelerdeki tanımlara göre kişisel veri, bireyi tanımlanabilir kılan her türlü bilgi

⁸¹ KunstUrhG 22: 1 Resimler yalnızca tasvir edilen kişinin izniyle dağıtılabılır veya kamuya açık olarak sergilenebilir. 2 Şüphe durumunda, resimde görülen kişinin fotoğrafını çekmek karşılığında ücret alması halinde rıza verilmiş sayılacaktır. 3 Resmi çekilen kişinin ölümünden sonra 10 yıl süreyle tasvir edilen kişinin yakınlarının rızası gerekmektedir. 4 Bu yasa anlamında akrabalar, tasvir edilen kişinin hayatta kalan eşi veya hayat arkadaşı ve çocukları ve eğer eşi veya hayat arkadaşı veya çocukları yoksa tasvir edilen kişinin ebeveynleridir.

⁸² OLG Düsseldorf, 20.07.2021 tarihli karar/Dosya numarası: 1 UF 74/21

⁸³ <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/avusturyada-iliginc-dava-ailesini-facebook-fotograf-lari-yuzunden-mahkemeye-verdi-40223889> Erişim Tarihi: 21.11.2024

⁸⁴ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E: 2020/1370, K: 2020/2447, T: 01.06.2020.

⁸⁵ Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, E: 2019/12130, K: 2021/3772, T: 01.06.2021.

⁸⁶ Zorluoğlu Yılmaz, s.3402.

olarak ifade edilir. Hukuk düzenince, kişinin kişi olması sebebiyle, kendi varlığını serbestçe geliştirebilmesi gerçeği ölçü olarak alınmıştır. Bu itibarla kişi dilediği gibi yaşama hakkına sahiptir ve bu sebeple de kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi için hürriyetlerinin garanti altına alınması gerekir.⁸⁷ Hürriyetleri garanti altına alınan birey kendisini tanımlayabilen her türlü bilgiyi yani veriyi oluşturur. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na (KVKK) göre bu, "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*"dir. Ancak KVKK'da çocukların kişisel verilerine dair özel düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu eksiklik, çocukların korunmaya muhtaç oldukları gerçeğiyle birlikte ele alındığında önemli bir hukuki sorun yaratmaktadır. Çocukların kişisel verilerinin sosyal medyada paylaşılması, unutulma hakkının ihlali ve kişisel haklara zarar verilmesi gibi problemleri beraberinde getirmektedir. Çocuğun rızası olmadan ebeveynler tarafından yapılan paylaşımlar, hukuki açıdan tartışmalıdır; "*çocuğun üstün yararı ilkesi*" her zaman esas alınmalıdır.⁸⁸

Ayrıca, sosyal medya platformlarının kullanıcı profillerinden topladığı kişisel verilerin çocuklar için özel düzenlemelere tabi olmaması, bu verilerin kötüye kullanımını kolaylaştırmaktadır. Çocukların farkında olmadan paylaştığı veriler veya ebeveynlerin bilinçsizce yaptığı paylaşımlar, çocukların ileriki hayatında ciddi sorunlara yol açabilir. Özellikle elektronik ortamda bu tür verilerin yayılım hızı ve kalıcılığı göz önüne alındığında, hukuki düzenlemelerin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.⁸⁹

Kişilik kavramı kanun koyucu tarafından yaratılmamış, varlığı tabii bir kavram olarak kabul edilmiştir. Kanun koyucu her ne kadar kişilik kavramının kanuni tanımını yapmamışsa da, kişiliği saldırılara karşı korumak için gerekli düzenlemeleri yapmaktan geri kalmamıştır. Kişiliğin genel olarak korunması görüşüne ilk olarak Roma Hukuku'nda yer verilmiştir. Kişiliğin ihlaline sebep olabileceği varsayılan başlıca olaylar, bu hukukta örnek verilerek sayılmıştır. Kişilik kavramının tanımı kanun koyucu tarafından yapılmış değilse de, öğretide imkan nispetinde kapsamlı olmasını sağlamak üzere kavramın soyut şekilde tanımlanması tercih edilmiştir.⁹⁰ Günümüzde Türk Medeni Kanunu (TMK) madde 24 ve 25, kişilik haklarına saldırının önlenmesi ve etkilerinin ortadan kaldırılması için dava açma hakkı tanımaktadır. Anne babaların çocukları adına davalar açabileceği gibi, ayırt etme gücünü kazanmış çocuklar da ebeveynlerine karşı dava açabilir.³ Bu düzenlemeler, çocukların özel hayatını koruma altına almayı hedefler. Velayet sahibinin kusurlu davranışları durumunda hâkim, çocuğun korunmasına dair tedbirler (velayet kaldırılması gibi) alabilir. Örneğin, bir çocuğun fotoğrafının izinsiz şekilde ticari amaçlarla kullanılması, TMK kapsamında manevi tazminat davasına konu olabilir.⁹¹

Ayrıca, 5651 sayılı Kanun kişisel hakların ihlali durumunda sosyal medyada içerik kaldırma ve erişim engelleme mekanizmaları sunmaktadır. Bu kanun kapsamında yapılan başvuruların hızlıca sonuçlandırılması, özellikle çocuklar için önemlidir. Çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve

---

⁸⁷ Öztan, s.255.

⁸⁸ Bük, Alaattin. *Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması*, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, 2021, s.20-22.

⁸⁹ Uçuş Güldalı, Şükran. (Editör: Erdem Hareket). "Çocukların Güvenlik Hakkı Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", *Disiplinlerarası Yaklaşımla Çocuk Hakları*, 2. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2021, s.130-141.

⁹⁰ Öztan, s.250.

⁹¹ Oğuz, Sefer. "Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri", *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, C:13, S:2, 2018, s.123.

diğer suç içeriklerine karşı erişim engelleme kararları, Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından uygulanmaktadır. Bu mekanizmaların etkin çalıştırılması, çocukların güvenliği açısından kritik öneme sahiptir.⁹²

5651 sayılı Kanun'a göre, kişilik hakkı ihlallerinde öncelikli olarak içerik sağlayıcısına başvurulabilir. Yanıt alınmadığı hallerde yer sağlayıcıya veya mahkemeye başvurularak 24 saat içinde içerik kaldırma talep edilebilir.⁹³ Çocuk istismarı gibi özel durumlarda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), Cumhuriyet Başsavcılığına da bilgi vererek erişim engellemesi yapabilir. Bu kararları uygulamayan yer sağlayıcılar ciddi para cezaları ve adli yaptırımlarla karşılaşabilir.

Erişim engelleme kararlarının yalnızca Türkiye ile sınırlı kalması, uluslararası sosyal medya platformlarıyla ilgili sorunları çözmektedir. Bu nedenle, sosyal medya şirketlerinin Türkiye'de temsilcilik açması ve yerel hukuka uygun hareket etmesi büyük önem taşır. Bu tür düzenlemeler, 7253 sayılı Kanun ile daha net hale getirilmiştir. Ancak erişim engelleme kararlarının teknik altyapıya bağlı zorlukları da göz ardı edilmemelidir. Örneğin, URL bazlı engelleme mümkün olmadığında, tüm siteye erişim engellenmektedir.⁹⁴

KVKK, çocuklar için ayrı bir düzenleme getirmese de kişisel verilerin usulsüz işlenmesini yasaklar. Çocuğun adı, fotoğrafları gibi verilerin paylaşılması için ebeveynlerin açık rızası gereklidir; ancak bu rıza çocuğun üstün yararının zedelendiği durumlarda hukuka aykırı kabul edilebilir. KVKK madde 17 ve 18, kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesi durumunda cezai yaptırımlar öngörmektedir.⁹⁵ Çocukların sosyal medya verilerinin usulsüz kullanılması, ilgili platformun veri sorumlusu olarak doğrudan sorumluluğunu doğurur.

KVKK kapsamında, veri sorumlusunun yükümlülükleri arasında, kişisel verilerin güvenliğini sağlamak ve izinsiz erişimi önlemek bulunur. Bu nedenle, sosyal medya platformlarının çocuk kullanıcılarına yönelik daha sıkı güvenlik önlemleri alması gerekmektedir. Aksi takdirde, yüksek idari para cezaları ve platform yasakları ile karşı karşıya kalabilirler.

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), kişisel verilerin korunmasına dair uluslararası standartlar getirir. GDPR, çocuklara ilişkin verilerin işlenmesinde açık rıza ve ayrıştırılmış hizmet sunumu gibi hususları zorunlu kılar. Özellikle çocuk kullanıcılar için hizmet sağlayıcıların, kullanıcıların yaşını doğrulama ve ebeveyn izni alma gibi prosedürlere uyması gerekmektedir. Tüzük, ihlaller durumunda yüksek para cezaları ve denetim mekanizmaları ile yaptırım uygular. Özellikle veri ihlalleri, gizlilik, erişim ve bütünlük ihlali gibi kategorilere ayrılarak düzenlenmiştir. GDPR'nin 83. maddesi, veri ihlalleri için uygulanacak idari para cezalarının şirket cirosunun %4'üne kadar çıkabileceğini öngörmektedir. Bu yaptırımlar, veri koruma konusunda

⁹² Borçlar Kanunu madde 49: Haksız Fillerden Doğan Borç İlişkileri: Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

⁹³ Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*. 3. Baskı, Ankara, Seçkin, 2023, s.135,178,179.

⁹⁴ 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun.

⁹⁵ Bük, s.89-90.

uluslararası uyumun sağlanması açısından etkili bir araçtır.⁹⁶

SONUÇ

Çocukların sosyal medyada kişisel verilerinin korunması, ulusal ve uluslararası hukukun öncelikli konularından biridir. Ebeveynler ve sosyal medya sağlayıcılarının bu sorumlulukları bilerek hareket etmesi gerekmekte, aksi durumda hem maddi hem manevi yaptırımlar ile karşılaşmaktadır. Çocukların özel hayatı ve haklarının korunmasında hukukun etkin bir şekilde uygulanması elzemdir. Çocukların güvenliğini sağlamak için, hukuki düzenlemelerin yanı sıra ebeveynlere ve topluma da önemli görevler düşmektedir. Dijital okuryazarlığın artırılması, çocukların bilinçli bir şekilde internet kullanmasını teşvik edecektir. Aynı zamanda, sosyal medya platformlarının sorumluluğu artırılarak, çocukların daha güvenli bir dijital ortamda bulunmaları sağlanabilir.

Velayet hakkına sahip ana ve baba çocuğun bakılmasını ve eğitimini gerçekleştirmek zorundadır. Çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi ana babaya aittir. TMK. M.340/f.1'e göre ana ve baba, çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimi sağlar ve korurlar. Çocukların daha güvenli bir dijital ortamda bulunmalarının sağlanması yolunda atılacak adımlarda söz konusu eğitim ve koruma kavramlarının içerisinde yer almaktadır.⁹⁷

Sosyal medyanın yoğun kullanımı, anne babalar arasında çocuklarıyla ilgili paylaşımların yapıldığı sharenting adlı yeni bir kavramı ortaya çıkarmıştır. Ebeveynlerin çocuklarının bilgi, fotoğraf ve videolarını sosyal medya ve diğer platformlarda paylaşması olarak adlandırılan “*sharenting*” uygulamasının aile ve arkadaşlar ile bağlantı kurma, çocukların büyüme ve gelişmelerini belgeleme gibi olumlu faydaları olduğu düşünülse de, çocuğun özel hayatı ve güvenliğini tehlikeye atmak gibi büyük olumsuz sonuçları da bulunmaktadır.

Sharenting; çocukları online sömürü, siber zorbalık gibi olumsuzlukların riskine maruz bırakabileceği gibi, çocuklar anne babalarının paylaşım alışkanlıkları dolayısıyla uygunsuz materyaller veya negatif yorumlar gibi kendilerine zarar verebilecek online içeriğe de maruz kalabilmektedirler. Sharenting konusunda bir tarafta velayet hakkına sahip anne babaların çocukları ile ilgili paylaşım yapma hakkı olduğu savunulsa da diğer yanda çocukların mahremiyeti dikkate alınarak, paylaşımların kişisel bilgileri açıklanan çocukları riske soktuğu, oluşturulan dijital ayak izlerinin bugün ve gelecekte farklı sıkıntılara sebep olabileceği, çocukların mahrem olgusundan uzaklaştırılarak kişisel verilerin güvenliğinin azalmasına ve bu çocukların ileride anne baba olduklarında daha da açık olmasına sebebiyet verileceği de düşünülmelidir. Gelecekte bu paylaşımların çocuğun karşısına ne şekilde çıkacağı bilinemediğinden, bu paylaşımların çocuğu olumsuz etkilemesi mümkündür.

Sharenting'in artış göstermesi, beraberinde çocukların kişisel verilerinin uygun kullanım yöntemleri ve bu şekilde yapılan paylaşımların çocuğun mahremiyet ve güvenliği üzerindeki etkileri sorularını getirmiştir. Sharenting konusunda mevcut yasal düzenlemeler bulunmasa da mahremiyet

---

⁹⁶ General Data Protection Regulation.

⁹⁷ Özdemir / Ruhi, s.322.

ve veri korunması konusunda yürürlükte olan birçok yasa ve düzenleme bu konuda bazı korumalar sağlamaktadır. Anne babalar için çocukları hakkında online paylaşım yaparken sharenting potansiyel riskleri ve olumsuz sonuçlarını iyi düşünüp neleri ne ölçüde paylaşacaklarına dair doğru kararlar almaları çok önemlidir. Bu kapsamda ortaya çıkabilecek riskler konusunda toplum ve özellikle anne babalar bilinçlenmeli ve eğitilmelidir.

Sharenting kaynaklı uyumsuzluklar çoğunlukla veri koruma ve özel hayat gizliliğini kapsayan yasaların kapsamı dışında kalabilmektedir. Anne babaların iyi niyetlerle yapmış oldukları paylaşımlar çok yanlış kişilerin elinde farklı amaçlar için kullanılabilir ve bu da çocuğun saygınlığını olumsuz etkileyen sonuçlar doğurabilir. Ulusal ve uluslararası hukuki düzenlemeler kişisel verilerin toplanıp kullanılması eylemlerinin kişilerin özel hayatına saygılı şekilde yapılması konusuna odaklanmış olup çocukların özel hayatı ve gizliliği de bu düzenlemeler vasıtasıyla korunuyor olsa da, özel olarak çocukların haklarının anne babaları tarafından ihlal edildiği durumlar için, anne babaların hak ve yükümlüklerini de olumsuz etkilemeyecek, düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abugalı, Gulden. “Türk ve Rus Hukukunda Çocuğun Velayeti”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, S.3, 2018, s.331-392.
- Akkurt, Sinan Sami. *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*. 3. Baskı, Ankara, Seçkin, 2023.
- Akyüz, Emine. *Çocuk Hukuku – Çocukların Hakları ve Korunması*, 7. Baskı, Pegem, Ankara, 2021.
- Başara, İzzet. “Velâyet Hakkının Kaldırılması”. *I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı - I*. 2011. s.127-140.
- Bennett, Tabetha. “Child Entertainers and Their Limited Protections: Call for an Interstate Compact”, *Barry Law Child and Family Law Journal*, S.9, 2021, s.131-158.
- Blum-Ross, Alicia / Livingstone, Sonia. “Sharenting, parent blogging, and the boundaries of the digital self”, *Popular Communication*, C.15, S.2, 2017, s.110-125.
- Bölükbaşı, Özge. *Birlikte Velayet ve Birlikte Velayet Kararlarının Tenfizi*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuku Anabilim Dalı Doktora Tezi. 2020.
- Brosch, Anna. “When the child is born into the Internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook”, *The New Educational Review*, C.43, S.1, 2016, s.225-235.
- Brosch, Anna. “Sharenting: Why Do Parents Violate Their Children's Privacy?”, *The New Educational Review*, C.54, S.4, 2018, s.75-85.
- Bük, Alaattin. *Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması*, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, 2021.
- Çelik, Cemil. “Velayetin Kaldırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.1, 2004, s.255-309.
- Duygulu, Serap. “Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafi Paylaşımlarının Mahremiyet İhlali ve Çocuk

İstismarı Açısından Değerlendirilmesi”, *TRT Akademi*, C.4, S.8, 2019, s.428-487.

Ebadifar, Keith Bahareh / Steinberg, Stacey. “Parental Sharing on the Internet: Child Privacy in the Age of Social Media and the Pediatrician’s Role”, *JAMA Pediatrics*, C.171, S.5, 2017, s.413–414

Edney, Amber. “I don't work for free: the unpaid labor of child social media stars”, *University of Florida Journal of Law and Public Policy*, C.32, S.3, 2022, s.547-572.

Erkut, Zeynep / Balcı, Serap / Yıldız, Suzan. “Tarihsel Süreç İçinde Çocuk”, *Çocuk ve Medeniyet*, C.2, S.3, 2017, s.17-28.

Freeman, Michael. *The Human Rights of Children*, Brill Nijhoff, Netherlands, 2022.

Gökkaya, Vildan. “Ana ve Babanın Çocuğun Malları Üzerindeki Kullanma Hakkı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.133, 2017, s.325-348.

Gültekin, Esra. “Çocuğun Kişilik Hakkının Ana-Baba Tarafından Sosyal Medya Aracılığıyla İhlalinin Hukuki Görünümü”, *Çocuk ve Medeniyet Dergisi-I*, C.3, S.5, 2018, s.103-143.

Gümrükçüoğlu, Yeliz Bozkurt. “Mevzuatımızda Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Yaşamında Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Genel Bir Bakış”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.15, Özel Sayı, 2013, s.481-546.

Güneş Ceylan, Seldağ. *Roma Hukukundan Günümüze Velayet – Vesayet Hukuku*, Yetkin, Ankara, 2014.

Güneş Peschke, Seldağ. (Editörler: Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz). “Kamuya Mal Olmuş Kişilerin Medyada Görünümleri ve Özel Hayatlarının Korunması”, *New Media and Law: A Comparative Study*, Yetkin, Ankara, 2016, s.51-81.

Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz. “Protection of the Mediatized Privacy in the Social Media: Aspects of the Legal Situation in Turkey and Germany”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XVII, S.1-2, 2013, s.857-884.

Haley, Keltie. “Sharenting and the (potential) right to be forgotten”, *Indiana Law Journal*, C.95, S.3, 2020, s.1005-1020.

Hall, Holly Kathleen. “Oversharenting: is it really your story to tell”, *John Marshall Journal of Information Technology and Privacy Law*, C.33, S.3, 2018, s.121-142.

Hamming, Kate. “Dangerous inheritance: child's digital identity”, *Seattle University Law Review*, C.43, S.3, 2020, s.1033-1064.

İmamoğlu, Selma Hülya. “Çocuğun kişiliğinin ana babaya karşı korunması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.2, 2005, s.183-218.

İmamoğlu, Selma Hülya. “Yeni Medeni Kanundaki Düzenleme ve Velayete Hakim İlkeler

Çerçevesinde Tedip Hakkının Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.1, 2004, s.165-190.

İnceel, Murat. *Roma ve Türk Hukukunda Vesayet*. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. 2009.

Karaca, Hilal. *Türk Hukukunda Velayetin Kapsamı ve Hükümleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. 2014.

Küçükali, Adnan / Serçemeli, Ceyhun. “Sosyolojik ve Hukuki Boyutlarıyla Sosyal Medyadaki Çocuk İşçiliği: Instagram Örneği”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.13, S.75, 2020, s.658-670.

Lazard, Lisa / Capdevila, Rose / Dann, Charlotte / Locke, Abigail / Roper, Sandra. “Sharenting: Pride, affect and the day-to-day politics of digital mothering”, *Social and Personality Psychology Compass*, C.13, S.4, 2019, s.3-21.

Oğuz, Sefer. “Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri”, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, C:13, S:2, 2018, s.121-138.

Otero, Paula. “Sharenting... Should children’s lives be disclosed on social media?”, *Arch Argent Pediatr*, C.115, S.5, 2017, s.412-413.

Özcan Büyüktanır, Burcu Gülseren. *Çocuğun Kişilik Hakkı ve Çocuğun Kişilik Hakkının Hukuka Aykırı Fiüllere Karşı Korunması*, Yetkin, Ankara, 2019.

Özdemir, Hayrunnisa / Ruhi, Ahmet Cemal. *Çocuk Hukuku (Ders Kitabı)*, 7. Baskı, Onikilevha, İstanbul, 2024.

Özpolat, Ali Osman. “Çocuk İhmal ve İstismarının Politikalarla İlişkisi” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.28, S.1, 2023, s.141-153.

Öztan, Bilge. *Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler*, 11. Bası, Yetkin, Ankara, 2021.

Peschke, Lutz / Güneş Peschke, Seldağ. (Editörler: Güneş Peschke, Seldağ / Peschke, Lutz). “New Media Between Communicative and Normative Studies”, *New Media and Law: A Comparative Study*, Yetkin, Ankara, 2016, s.11-14.

Polat, Oğuz. “Türkiye’de Çocuk Haklarının Durumu”, *Toplum ve Demokrasi*, C.2, S.2, 2008, s.149-157

Riggio, Amanda G. “The small-er screen: youtube vlogging and the unequipped child entertainment labor laws”, *Seattle University Law Review*, C.44, S.2, 2021, s.493-530.

Siibak, Andra / Traks, Keily. “The dark sides of sharenting”, *Catalan Journal of Communication & Cultural Studies*, C.11, S.1, 2019, s.115-121.

Solak, İbrahim / Çomruk, Sebiha. “Osmanlı’da Çocuk Olmak”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.21, S.1, 2024, s.291-300.

Suata, İlay Zeynep. *Çocuk Hukuku*, Yetkin, Ankara, 2021.

Tokuç, Hülya / Duyan, Veli. “Sosyal Medya, Aile ve Çocuk Etkileşiminin Çocuk Hakları Bağlamında İncelenmesi”, *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırması Dergisi*, C.1, S.1, 2021, s.46-66.

Türkoğlu Üstün, Kamile. (Editörler: Erdoğan, Ersin / Vural Çelenk, Belkıs / Özyüksel, Özgün). “Çocuğun İdari Karar Alma Süreçlerine Katılım Hakkı”, *Türk Hukukunda Çocuk*, Yetkin, Ankara, 2022, s.37-76.

Uçuş Güldalı, Şükran. (Editör: Erdem Hareket). “Çocukların Güvenlik Hakkı Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, *Disiplinlerarası Yaklaşımla Çocuk Hakları*, 2. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2021.

Von Teschenhausen Eberlin, Fernando Büscher. “Sharenting, freedom of expression and children's privacy in the digital environment: the role of application providers under the brazilian legal framework”, *Brazilian Journal of Public Policy*, C.7, S.3, 2017, s.256-274.

Yakupoğlu, Derya. (Editörler: Erdoğan, Ersin / Vural Çelenk, Belkıs / Özyüksel, Özgün). “Velayetin Sınırı Olarak Çocuğun Katılım Hakkı”, *Türk Hukukunda Çocuk*, Yetkin, Ankara, 2022, s.253-310.

Zorluoğlu Yılmaz, Ayça. “Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021, C:29, S:4, s.3383-3417.

İNTERNET KAYNAKLARI

Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Smürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi. www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Avrupa-Konseyi-Çocukların-Cinsel-Sömürü-ve-İstismara-Karşı-Korunması-Sözleşmesi.pdf Erişim Tarihi: 13.06.2024

Cambridge Sözlüğü. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/child> Erişim Tarihi: 13.06.2024

[Çocuk Haklarına Dair Sözleşme https://www.unicef.org/turkiye/%C3%a7ocuk-haklar%C4%b1na-dair-s%C3%b6zle%C5%9Fme](https://www.unicef.org/turkiye/%C3%a7ocuk-haklar%C4%b1na-dair-s%C3%b6zle%C5%9Fme) Erişim Tarihi: 12.06.2024

Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi. <https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18> Erişim Tarihi: 13.06.2024

European Convention on the Exercise of Children's Rights. <https://rm.coe.int/european-convention-on-the-exercise-of-children-s-rights/1680a40f72> Erişim Tarihi: 15.06.2024

<https://www.haberturk.com/italyada-cocugun-fotografini-paylasan-anneye-ceza-1788741> Erişim Tarihi: 10.06.2024

<https://www.hurriyet.com.tr/dunya/avusturyada-iliginc-dava-ailesini-facebook-fotografilar-yuzunden-mahkemeye-verdi-40223889> Erişim Tarihi: 21.11.2024

<https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4620.html> Erişim Tarihi: 13.06.2024

Parents, Privacy & Technology Use. Hart Research Associates. Family Online Safety Institute, 2015.
<https://www.fosi.org/policy-research/parents-privacy-technology-use>

Türk Hukuk Lügatı. <https://bozbel.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/01/tc3berk-hukuk-lc3bcgatc4b1.pdf> Erişim Tarihi: 13.06.2024

MAHKEME KARARLARI

AG Stolzenau (Aile Mahkemesi) 28.03.2017 tarihli karar/ 5 F 11/17 SO

OLG Düsseldorf, 20.07.2021 tarihli karar/Dosya numarası: 1 UF 74/21

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E: 2020/1370, K: 2020/2447, T: 01.06.2020.

Yargıtay 15. Hukuk